

2. Деркач А. О. Діджиталізація банківського сектору України / А. О. Деркач, М. В. Корнеєва, О. В. Абакуменко // Фінансові дослідження. - 2016. - № 1. - С. 69-75. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2016_1_10
3. Дульська І.В. Пріоритети діджиталізації національної економіки // Сучасні проблеми економіки і підприємництва. Випуск 16, 2015 С. 34-39. – Режим доступу: <http://sb-keip.kpi.ua/article/viewFile/39458/43395>

*Чернова Ольга Вадимівна,
к.е.н., доцент кафедри міжнародної
економіки,
Університет ДФС України,
Попко Вікторія Михайлівна, студентка*

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Зовнішньоекономічна безпека (далі – ЗЕБ) є невід’ємною складовою економічної безпеки України. Посилення міжнародного економічного співробітництва та інтеграційних процесів в усьому світі супроводжуються загостренням економічної конкуренції, що актуалізує питання необхідності забезпечення економічної безпеки держави та її складових.

Питання ЗЕБ широко висвітлено в працях таких вчених як О.С. Власюк, В.М. Геєць, Т.В. Сак, З.С. Варналій. Авторами досліджується ЗЕБ як складова економічної безпеки. Водночас залишаються малодослідженими зміни показників та індикаторів ЗЕБ України в останнє десятиліття.

За визначенням Сак Т.В., економічна безпека – це стан держави, що забезпечує можливість створення і розвитку умов для плідного життя її населення, перспективного розвитку її економіки в майбутньому та зростання добробуту її мешканців [1, с.336]. В законодавстві України питання ЗЕБ вперше було висвітлено у «Декларації про державний суверенітет України», де сфера внутрішньої та зовнішньої безпеки визначається в межах компетенції силових структур: збройних сил, внутрішніх військ та органів державної безпеки [2].

На думку З.С. Варналія, ЗЕБ полягає в мінімізації збитків держави від дії негативних зовнішніх економічних чинників, створенні сприятливих умов для розвитку економіки шляхом її активної участі у світовому поділі праці, відповідності зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам [3, с.50-51].

Згідно Методики розрахунку рівня економічної безпеки, основними показниками для аналізу ЗЕБ є обсяги та структура експорту та імпорту, обсяг ВВП, рівень доларизації національної валюти, частка експорту у ВВП [4, с.151]. Аналіз (рис.1) показав, що з 2007 по 2009р. Відбувалося зростання

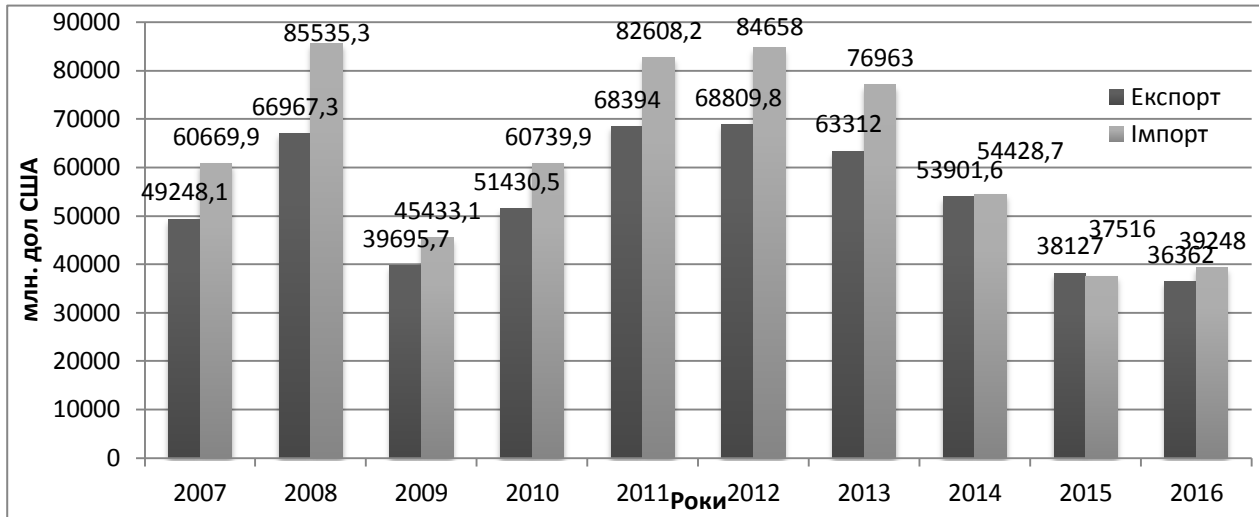

Рис.1 Обсяги експорту та імпорту товарів у млн.дол. США, за 2007-16 рр.

Джерело: Побудовано авторами на основі [5].

обсягів експорту та імпорту товарів. У кризовому 2009 відбувся суттєвий спад експортно-імпортних операцій. Протягом наступних кількох років відбувалося зростання обсягів експорту та імпорту, але починаючи з 2013 року вони значно скоротилися. Це пояснюється тим, що, по-перше держкомстат з 2014 року не враховує окуповану територію АР Крим та м.Севастополь, по-друге, різкою девальвацією гривні і ескалацією військового конфлікту; по-третє, зниженням світових цін на сировину. В 2016 році обсяг експорту зменшився порівняно з 2015 роком на 4,7 %, а імпорт знову почав перевищувати експорт, що дало негативне сальдо – 2885 млн. дол.США.

Найвагомішим індикатором ЗЕБ є індикатор відкритості економіки, або зовнішньоторговельна квота, що показує значимість зовнішньоторговельних зв'язків для країни. Розрахунки індикаторів відкритості надано в табл.1.

Таблиця 1

Динаміка індикаторів відкритості економіки України у % від ВВП

Показник	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Рівень відкритості економіки	7	1	8	2	7	5	1	6	1,7	1,9
Рівень експортної залежності	5	6,5	8,5	0	4,5	1	6,5	4,5	2,07	2,2
Рівень імпортної залежності	1	4,5	9	4	0	9	5,5	7	1,4	1,09

Джерело: Розраховано авторами на основі [4], [5].

Індикатори відкритості економіки України свідчать про високий ступінь залежності від зовнішньої торгівлі та інших зовнішніх чинників. Різне підвищення показника у 2014р. пов'язано з підписанням Угоди про асоціацію з ЄС, із отриманням фінансової допомоги від Заходу. Але з 2015р. спостерігається помітне зменшення рівня відкритості економіки, та рівнів експортної та імпоротної залежності. Це пояснюється значним зменшенням обсягів експортно-імпорتنих операцій у 2015-2016рр., зниженням рівня ВВП на 32% порівняно з 2014р., низьким рівнем конкурентоспроможності експорту.

Наступним індикатором ЗЕБ є коефіцієнт покриття імпорту експортом. Як видно з табл.2, відбулося суттєве падіння показника у 2008 р., що пов'язано з економічною кризою. Значення показника дещо покращилося з 2014 року.

Таблиця 2

Коефіцієнт покриття експортом імпорту 2007-2016 рр.

Показник	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефіцієнт покриття експортом імпорту,разів	0,81	0,78	0,87	0,85	0,82	0,81	0,82	0,99	1,01	1,03
Стан безпеки	критичний	критичний	небезпечний	критичний	критичний	критичний	критичний	задовільний	оптимальний	оптимальний

Джерело: Розраховано та складено авторами на основі [4], [5].

Деякі дослідники пояснюють це тим, що за рахунок зменшення імпорту відбулося імпортозаміщення на внутрішньому ринку України та зменшення імпоротної залежності, що позитивно вплинуло на економічну безпеку.

Динаміку індексу умов торгівлі можна простежити на рис. 2.

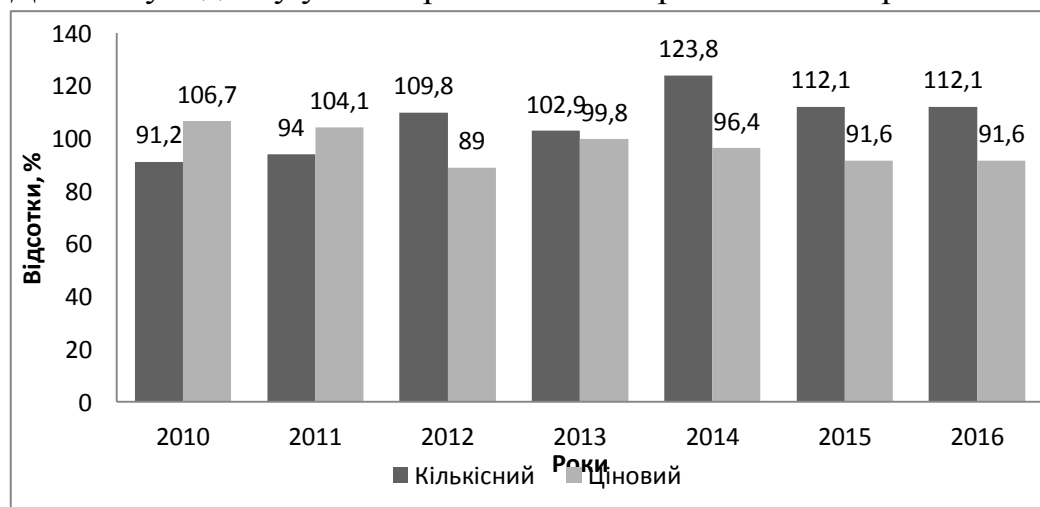

Рис. 2 Показники індексу умов торгівлі 2010-2016 рр, %

Джерело: Побудовано авторами на основі [5].

Індекс "умов торгівлі" - відношення експортних цін країни до імпорتنих. У кількісному вираженні з 2010 до 2012 року умови торгівлі з попереднім роком погіршувалися, покращилися умови торгівлі у 2012 порівняно з 2011 роком, і з 2012 і до сьогодні індекс у кількісному вираженні демонструє постійне покращення умов торгівлі. Однак це пов'язано із збільшенням номенклатури товарів. Натомість у ціновому вираженні тенденція є протилежною. У 2010-11 рр., індекс демонстрував покращення, а з 2012 року і до сьогодні умови торгівлі у ціновому виразі погіршуються.

Отже, Україна є занадто відкритою, що негативно впливає на стан ЗЕБ. Для покращення стану ЗЕБ України слід розробити і втілити в життя Концепцію ЗЕБ держави; створити сприятливі умови для залучення інвестицій та розвитку інновацій; оптимізувати торгівельний баланс за рахунок розвитку внутрішнього ринку та виробництва; розробити заходи для підтримки експортоорієнтованих підприємств; зменшити рівень імпортової залежності за рахунок стимулювання розвитку внутрішнього ринку.

Список використаних джерел

1. Сак Т.В. Інформаційні технології та економічна безпека / Т.В. Сак // Інноваційна економіка. — 2013. — №6(44). — С. 336-340.
2. «Декларація про Державний суверенітет України» від 16 липня 1990 р. – Відомості Верховної Ради України, 1990. - № 31. – ст. 429
3. Варналій З. С. Економічна безпека : [навчальний посібник] / З. С. Варналій. – К. : Знання, 2009. – 648 с.
4. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Назва з екрану.

***Тартачник Микола Олександрович,
заступник директора ННІ ЕОМС,
старший викладач кафедри
міжнародної економіки,
Університет ДФС України***

СКЛАД ТА ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Важливою і ключовою в теорії оподаткування категорією є «податковий потенціал». Саме «податковий потенціал» як якісна і кількісна категорія, що відбиває значним чином стан фінансових ресурсів регіону за умови